

Akceptacja jako wyraz szacunku i godności

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH OBSZAR: WARTOŚCI I POSTAWY

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, Dział 1. **Wartości i postawy, punkt 2.** *[uczeń] potrafi w imię godności i ludzkiego szacunku akceptować człowieka bez względu na jego indywidualne cechy, choroby, niepełnosprawności.* Koncentrują się na pytaniu przewodnim: „Jak kształtować postawy i wartości związane z godnością, szacunkiem oraz prospołecznym podejściem do zdrowia i troską o środowisko naturalne?”.

Scenariusz jest przeznaczony do wykorzystania w klasach VII–VIII szkoły podstawowej.

Pojęcia kluczowe: akceptacja, szacunek, godność, empatia

Cel główny

Kształtowanie postawy akceptacji wobec drugiego człowieka jako wyrazu poszanowania jego godności niezależnie od indywidualnych cech, chorób czy niepełnosprawności oraz wzmacnianie własnego poczucia godności.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie akceptacji w kontekście ludzkiej godności;
- podaje przykłady postaw i zachowań świadczących o akceptacji drugiego człowieka;
- rozumie, że każdemu człowiekowi należy się szacunek i akceptacja jego godności, niezależnie od cech indywidualnych, chorób czy niepełnosprawności;
- odróżnia akceptację osoby od oceny jej działań i zachowań;
- podaje przykłady przejawów akceptacji i jej braku w codziennych sytuacjach;
- odróżnia komunikaty wyrażające szacunek w relacjach z rówieśnikami i dorosłymi.

Postawy

Uczeń:

- okazuje innym szacunek i życzliwość;
- proponuje działania wspierające akceptację i godność innych;
- rozwija empatię i gotowość do wspierania innych;
- dba o własną godność poprzez okazywanie akceptacji i szacunku innym ludziom.

Formy pracy

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca zbiorowa.

Metody pracy

- burza mózgów („mapa pierwszych skojarzeń”);
- analiza przypadku;
- debata oksfordzka;
- dyskusja podsumowująca.

Pomoce dydaktyczne

- prezentacja „Jak stworzyć kampanię społeczną o edukacji”;
- flipchart;
- karteczki typu post-it;
- karta pracy;
- długopisy/mazaki, klej;
- komputer z dostępem do internetu, rzutnik.

Ewaluacja osiągnięć

- obserwacja aktywności uczniów podczas pracy w grupach i debaty;
- obserwacja zaangażowania uczniów w wykonywanie zadań;
- ocena umiejętności formułowania argumentów i ich uzasadniania.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

1

Wprowadzenie

Nauczyciel zapisuje temat lekcji na tablicy i odczytuje go na głos:
Akceptacja jako wyraz godności – mojej i drugiego człowieka.

Następnie zaprasza uczniów do udziału w rozgrzewce „Mapa pierwszych skojarzeń”.

Nauczyciel zapisuje na flipcharcie hasło: **AKCEPTACJA**. Rozdaje uczniom karteczki typu post-it i prosi, aby zapisali swoje skojarzenia (słowa, krótkie zdania, symbole). Uczniowie podchodzą do tablicy i przyklejają karteczki wokół hasła, grupując podobne pojęcia. W ten sposób powstaje mapa skojarzeń, która pozwala określić wspólny punkt wyjścia i stan wiedzy klasy na początku zajęć.

Nauczyciel zwraca uwagę, że wiele skojarzeń dotyczy szacunku, zrozumienia czy życzliwości. Mówi:

„Akceptacja oznacza uznanie i poszanowanie godności drugiego człowieka, niezależnie od jego cech, ograniczeń, przekonań czy sytuacji życiowej. Nie znaczy to, że musimy aprobować wszystkie zachowania jakiejś osoby – chodzi raczej o uznanie jej wartości jako człowieka”.

Następnie nauczyciel przedstawia cele lekcji. Mówi:

„Dzisiaj porozmawiamy o akceptacji drugiego człowieka – o tym, co to oznacza w praktyce i dlaczego jest wyrazem godności zarówno tej osoby, jak i naszej własnej. Przyjrzymy się codziennym sytuacjom, w których możemy okazywać szacunek i zrozumienie niezależnie od czyichś cech, poglądów, wyglądu czy sprawności. Zastanowimy się też, jak nasze słowa i zachowania wpływają na poczucie wartości innych osób oraz co możemy zrobić, aby każdy w naszym otoczeniu czuł się zauważony i ważny”.

2 „Kodeks akceptacji” – praca w grupach

Nauczyciel dzieli klasę na grupy po 4–5 osób. Przedstawiciele poszczególnych grup losują opisy postaci (opisy te znajdują się na karcie pracy dołączonej do scenariusza).

Nauczyciel wyjaśnia, że zadaniem każdej grupy będzie wcielenie się w wylosowaną postać i zastanowienie się, dlaczego ta osoba nie czuje się dobrze w opisanych sytuacjach i czego potrzebuje, aby czuć się zaakceptowana.

Każda grupa otrzymuje dużą kartkę z flipcharta. Na górze kartki uczniowie wklejają opis, który otrzymali od nauczyciela, np.:

Bartek

- Opis: ma 14 lat, jest bardzo dobry z matematyki.
- Cechy/wyzwania: Bartek ma zespół Aspergera – lubi rutynę, nie zawsze rozumie żarty i podteksty.
- Tło: zdarza się, że mówi wprost to, co myśli, i bywa to źle odbierane; woli pracować w małych grupach.

Wskazówka: Jeżeli uczniowie mają wątpliwości, np. dotyczące tego, jak osoba z zespołem Aspergera postrzega otoczenie, nauczyciel udziela dodatkowych wyjaśnień.

Uczniowie dzielą kartkę na trzy kolumny i opisują je kolejno:

- Co sprawia, że ta osoba czuje się nieakceptowana?
- Jakie zachowania ze strony innych osób może odbierać jako brak akceptacji?
- Jak możemy pomóc zachować jej godność w trudnych dla niej sytuacjach? Jakie to mogą być sytuacje?

Uczniowie wspólnie zastanawiają się nad odpowiedziami i zapisują je na kartce. Po zakończeniu pracy grupy prezentują efekty na forum klasy – opowiadają o swojej postaci, dzielą się spostrzeżeniami i pomysłami, jak można wspierać taką osobę w codziennym życiu szkolnym.

Po zakończeniu prezentacji prac nauczyciel robi zdjęcia wszystkich kartek z flipcharta i przesyła je uczniom (np. przez dziennik elektroniczny). Chętne grupy mogą wykonać pracę domową: na podstawie zgromadzonych treści przygotować wspólnie plakat „Kodeks akceptacji” – zbiór zasad, które pomagają wszystkim czuć się szanowanymi i bezpiecznymi w szkole.

Gotowe plakaty mogą zostać zaprezentowane podczas kolejnej lekcji i powieszone na klasowej lub szkolnej gazetce, tak aby były widoczne dla całej społeczności. Dzięki temu ustalenia z lekcji staną się widoczną częścią codziennego życia szkoły i będą przypominać o znaczeniu akceptacji w budowaniu atmosfery wzajemnego szacunku.

3

Jak stworzyć kampanię społeczną o akceptacji – wprowadzenie i wspólne ustalenia

Nauczyciel prezentuje uczniom dołączoną do scenariusza prezentację multimedialną „Jak stworzyć kampanię społeczną o akceptacji”, omawiając krok po kroku proces planowania.

Po prezentacji nauczyciel przechodzi do podsumowania – na dużym arkuszu papieru (flipcharcie) zapisuje wspólnie z uczniami kluczowe elementy, które powinny znaleźć się w projekcie kampanii:

- **Hasło kampanii** – krótkie, nośne, zapadające w pamięć.
- **Cel** – co chcemy osiągnąć (np. zwiększyć świadomość, zainspirować do zmiany postaw, zachęcić do określonych działań).
- **Grupa odbiorców** – do kogo kierujemy kampanię (np. uczniowie szkoły, mieszkańcy miasta, rodzice).

- **Forma realizacji** – sposób dotarcia do odbiorców (np. seria postów w mediach społecznościowych, plakaty na przystankach, film na YouTube, podcast, wydarzenie w szkole).
- **Krótki opis głównego przekazu** – co odbiorca ma poczuć, zrozumieć, zapamiętać.
- **Przykładowy element kampanii** – fragment postu, szkic plakatu, nagłówek do podcastu, scenariusz krótkiego spotu.

Następnie nauczyciel dzieli klasę na kilkusobowe grupy, które mają 15–20 minut na przygotowanie koncepcji kampanii. Uczniowie mogą korzystać z kart flipcharta, mazaków, telefonów (np. do wyszukania inspiracji lub stworzenia grafiki). Nauczyciel chodzi między grupami, dopytuje, inspiruje i pomaga doprecyzować pomysły.

Po zakończeniu prac każda grupa krótko przedstawia swój pomysł (2–3 minuty na prezentację). Reszta klasy może zadawać pytania lub dodawać pomysły do projektu.

W podsumowaniu nauczyciel podkreśla, że każda kampania to nie tylko pomysł, ale też odpowiedzialność za to, jaki przekaz idzie w świat.

Wskazówka: Można wybrać 1–2 najlepsze koncepcje i spróbować je faktycznie zrealizować w szkole lub w internecie.

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć w zakresie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- zapewnienie jasnych i prostych instrukcji do każdego etapu zajęć, z możliwością powtórzenia lub zapisania ich w formie pisemnej;

- możliwość wyboru formy wypowiedzi – ustnej, pisemnej, rysunkowej lub w formie krótkiej scenki;
- praca w zróżnicowanych grupach, aby uczniowie czuli się bezpieczniej i mieli wsparcie rówieśników;
- zapewnienie czasu na przemyślenie odpowiedzi i brak presji natychmiastowego reagowania;
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa poprzez pozytywne komentarze i akcentowanie znaczenia wkładu każdego ucznia w realizację zadań.

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

Scenariusz w angażujący sposób wprowadza młodzież w temat poszanowania godności człowieka poprzez postawę akceptacji. Lekcja została zaplanowana tak, aby przeprowadzić uczniów od osobistych skojarzeń i doświadczeń, przez analizę konkretnych przypadków, aż po stworzenie własnych propozycji działań promujących akceptację.

Dzięki pracy w grupach oraz opracowaniu projektu kampanii społecznej uczniowie uczą się dostrzegać, jak ich postawy i zachowania wpływają na poczucie godności innych. Zajęcia rozwijają kreatywność, umiejętność planowania i współpracy, a także kształtują empatię i świadomość społeczną. Scenariusz uwzględnia zróżnicowane tempo pracy i potrzeby wszystkich uczniów, w tym tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Realizując treści zawarte w powyższej lekcji, można skorzystać z rekomendowanych zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (zpe.gov.pl) w zakresie edukacji zdrowotnej [online, dostęp dn. 9.08.2025]:

- [„Wykazać się empatią”](#);
- [„Zjawiska braku tolerancji”](#).

Bibliografia

- Wojciechowska-Charlak B., Zubrzycka-Maciąg T., (2016), „Podmiotowe interakcje w wychowaniu”, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”, t. XXXV, z. 1, s. 47.

„Kodeks akceptacji”

KARTA PRACY

Kuba

- **Opis:** Kuba ma 14 lat, lubi historię i gry komputerowe.
- **Cechy/wyzwania:** niedosłyszający – nosi aparat słuchowy.
- **Tło:** Kuba czasami nie słyszy, co mówi nauczyciel lub kolega, wtedy prosi o powtórzenie. Woli siedzieć blisko tablicy. Lubi pracę w parach. Bywa, że czuje się niezręcznie, gdy ktoś reaguje zniecierpliwieniem („ile razy mam powtarzać?”) albo śmieje się z jego aparatu słuchowego.

Nadia

- **Opis:** Nadia ma 13 lat, od roku mieszka w Polsce.
- **Cechy/wyzwania:** pochodzi z Ukrainy, mówi po polsku, ale robi jeszcze błędy i czasem długo szuka słów.
- **Tło:** Nadia chętnie poznaje nowych ludzi, ale boi się, że koledzy będą się śmiać z jej akcentu. Czuje się niepewnie, gdy ktoś ją poprawia w sposób złośliwy albo komentuje jej sposób mówienia. Lubi rysować i grać w siatkówkę.

Bartek

- **Opis:** Bartek ma 14 lat, jest bardzo dobry z matematyki.
- **Cechy/wyzwania:** ma zespół Aspergera – lubi rutynę, nie zawsze rozumie żarty i podteksty.
- **Tło:** zdarza się, że mówi wprost to, co myśli, i bywa to źle odbierane; woli pracować w małych grupach. Czuje się wykluczony, gdy koledzy unikają go albo śmieją się z jego „dziwnego” zachowania.

Ola

- **Opis:** Ola ma 13 lat, kilka miesięcy temu miała wypadek i teraz porusza się na wózku inwalidzkim.
- **Cechy/wyzwania:** nie może uczestniczyć w części zajęć sportowych.
- **Tło:** Ola lubi słuchać muzyki i opowiadać ciekawe historie, ale czasem czuje się wykluczona, gdy klasa organizuje wycieczki w miejsca niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Bywa jej przykro, gdy ktoś patrzy tylko na jej wózek, zamiast na nią samą, albo gdy traktuje ją tak, jakby nie mogła w niczym brać udziału.

Michał

- **Opis:** Michał ma 12 lat, pasjonuje się komputerami i programowaniem.
- **Cechy/wyzwania:** ma dysleksję – czyta wolniej, robi błędy ortograficzne.
- **Tło:** czasami koledzy poprawiają jego błędy na głos, co bardzo krępuje Michała. Świetnie radzi sobie z projektami komputerowymi. Czuje się źle, gdy ktoś wyśmiewa jego błędy albo traktuje go jak „słabego ucznia”, mimo że ma duże zdolności w innych dziedzinach.

Julka

- **Opis:** Julka ma 13 lat, interesuje się teatrem i śpiewem.
- **Cechy/wyzwania:** jest bardzo nieśmiała, ma trudności z występowaniem przed większą grupą.
- **Tło:** Julka pięknie śpiewa, ale rzadko zgłasza się na ochotnika. W nowych sytuacjach potrzebuje więcej czasu, żeby poczuć się swobodnie. Chętnie pomaga w przygotowaniu dekoracji i kostiumów, ale unika głośnych, tłocznych miejsc. Czuje się niekomfortowo, gdy ktoś ją zmusza do występu albo mówi: „Nie wstydź się tak, inni potrafią”.